Ч. 267 (11.518). Львів, пятиця 30. листопада 1928. [illegible] Рік LXVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. шпар. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Самоволя і самосуд.

Львів, 29. листопада 1928.

До лаврового вінка польського сойму, а головно його найбільшого клюбу ББ (або — як назвав цей клюб один з німецьких журналістів — **Butterbrotbrigade**) — прибув свіжий листок слави, причеплений йому пос. Полякевичем. Представник найбільшого соймового клюбу, голова адміністраційної комісії, польський офіцер, пеовяк, начальник канцелярії ДОГ в Кракові, **політичний референт**, опісля **заступник шефа політичного відділу міністерства військових справ і т. і.**, політик, що переходив від „Пяста“ до „Визволення“, а звідсіля до „Клюбу Праці“ і вкінці опинився в ББ, цей визначний стовп радикально-фашистівського крила бебістів на соймовому коридорі, в окруженні своїх клюбових товаришів поступаючи крок в крок за пос. Хруцьким, зневажив його чинно і негайно подався у салю бюджетової комісії, не вижидаючи відповіди.

Цей „геройський вчинок“, певного своєї фізичної переваги над пос. Хруцьким та певний своєї безкарности і навіть признання „боєвої“ санаційної преси, як не можна краще характеризує ті умовини, серед яких доводиться нам жити, і ту „розумну систему“, яку приноровлюється до нас на кожному кроці, в кожному місці, до всіх і вся. Єдиний аргумент, який проти українця видвигається, це не лише аргумент сили, але насильства, самоволі й самосуду. Є це ніщо інше, тільки правосуддя лінчу. Що таке лінч? Лінч є безпосереднім, варварським, позазаконним покаранням народом (масою) виновника, схопленого на гарячому вчинку. Лінч тріюмфує там, де є слаба державна влада, де поняття моралі, етики, правовости находяться в стані крайного примітивізму, де живуть розрізнено всякі раси, де білі „вимірують доразову справедливість“ чорним, словом: де панує готентатська мораль. Годиться додати, що лінч є не лише висловом етичного поміщання, не лише расовим відрухом первісної, нерозвиненої маси, але й відрухом **безпосереднім**, що є відповіддю на якийсь справді нечуваний злочин.

Тут в умовинах не півдикого, півдикого-американського, але всетаки сяк-так европейського життя, в державі, яка „стоїть на сторожі культури й цивілізації“, навіть більше! — в найвищій законодатній установі тієї держави — є це щось більше, як лінч.

Розгляньмо коротко хід подій:

В бюджетовій комісії сойму пос. Целевич у своїй промові, навязуючи до недавнього святкування у Львові десятиліття „побіди над українцями“, зазначив, що навіть ґр. Уваров у своїм часі заявив, що „не вільно дразнити почувань того польського покоління, яке брало безпосередню участь в повстанні“. Так висловлювалися і так поступали супроти поляків царські прислужники, представники тієї держави, що була тюрмою народів. Ту саму думку на сторінках „Слова Польського“ і то саме в „побідному“ видачні висловив дуже оглядно б. польський премієр і маестер зовн. Ґр. Падеревський. Годиться зазначити, що [illegible] не святковано побіди одного народу над другим. Так напр. держави антанти не святкували побіди над німцями, тільки святочно обходили день завішення зброї, день застановлення воєнних дій, день припинення проливу крови, день близького мира.

Коли пос. Целевич зазначив, що в нас навіть не йдуть слідами ґр. Уварова, пос. Полякевич перебив: „То не торкається українців“. На те замітив пос. Хруцький: „Ви не доросли навіть до ґр. Уварова, а лише до жандармів“. Тим висловом почувся — не знати чому — ображеним пос. Полякевич, б. політичний референт ДОГ, б. заступник шефа політичного відділу в міністерстві військових справ, отже визначний, кермуючий член т. зв. дефензиви, і почав допитуватися: „Що ви сказали?“. „Скажу вам після засідання“ — відповів пос. Хруцький. Ясно, що колиб вислів пос. Хруцького скривав у собі яку-небудь образу, то голова комісії не занедбав би прикликати пос. Хруцького до порядку. Але видно, що й чуткий на вислови чи оклики українських послів та єдино до того покликаний голова комісії пос. Бирка (теж визначний член ББ) не вважав відповідним реагувати.

Коли пос. Хруцький вийшов із засідання в товаристві пос. Целевича, за ним пішов пос. Полякевич в окруженні бебістичних послів Валевського і Клещинського і почав допитуватись, що сказав пос. Хруцький. Коли запитаний вияснив свої слова і своє становище, пос. Полякевич заявив: „Колиб ви були поляком, колиб того не використано до міжнаціональної боротьби, то я вибив би вас по лиці, і тому домагаюся, щоби ви то **відгавкали (odszczekał)** на бюджетовій комісії“.

Розуміється, пропозицію „відгавкання“ пос. Хруцький відкинув. Напасник постійно допитувався, що пос. Хруцький заявив на комісії, знову йшло зясування справи, пос. Полякевич якийсь час вагався і відійшов. Вказуючи на напасть, пос. Хруцький теж відійшов. За хвилю вернувся напасник, знову питаючи: „Що ви сказали?“. Але заки пос. Хруцький вспів що-небудь відповісти, напасник замахнувся і з усеї сили вдарив два рази в лице посла Хруцького. Опісля напасник скоро подався до салі бюджетової комісії.

Отже є це щось більше, як лінч. Бо лінч є безпосереднім відрухом темної товпи до злочинця іншої (чорної) раси. А тут маємо до діла не з безпосереднім відрухом, і не з темною черню, і не з реакцією на злочин. Пос. Хруцький не „чіплявся“ пос. Полякевича, тільки принятим у парляментах способом зареагував на його зачіпку. З огляду на „політичну“ минувшину пос. Полякевича не сказав він нічого образливого. А навіть колиб це була образа, то до реаґування на неї є покликаний в першу чергу голова комісії, а опісля маршалок сойму. І пос. Полякевич не реагує зразу. Він чекає. Добирає собі товаришів і поступає за пос. Хруцьким, „правується“ з ним на коридорі, постійно ображує його, домагається „відгавкання“, а опісля **з премедитацією двічі** зневажує його чинно.

Так, це щось більше, як лінч. Такого вчинку допускається доктор [illegible], людина з патентом на інтеліґенцію, посол, заступник голови найбільшого клюбу. Хто так поводиться і такі методи „сатисфакції“ приноровлює, той не ображує нападеного, лише інституцію, якої він є членом, той зводить сойм до становища придорожної коршми, в якій таким способом переводиться „оборону чести“.

Після виступів пос. Славека і пос. Тарґовського, вчинок пос. Полякевича не здивує нікого. Він є висловом тієї атмосфери і є буквальному розумінні „сильної руки“, яка самоволею, розбещенням і терором до фізичного включно хоче здавити всякий прояв протесту і заткати уста навіть вибранцеві народу. Крім фізичного болю, спричиненого пос. Хруцькому, з яким співчуває все українське громадянство, ні зневаженого, ні український нарід не досягнула ніяка обида. Напасник своїм учинком вимірив моральний поличник собі й установі, якої є членом.

Під прапором побоїв розпочав своє животіння теперішній сойм. Та зброя є дальше в ході. Ріжниця тільки в тому, що послів обдаровували штурханцями при відкритті сойму поліційні агенти, а тепер ту функцію переняли на себе бебістичні посли.

Не наша річ стояти на сторожі поваги польського сойму, в якому є ми лише пасинками. Свідомість безкарної самоволі, самосуду і розбещення в кермуючих сферах стане загальною і обєднає нас в одну суцільну громаду, загартує нас в оборонній акції підчас найважчого лихоліття. Вчинок бебістичного ватажка є того самого геройського й морального рівня, що недавні вчинки польських корпорантів із серії „розумних систем“.

Сім міліонів українців у Польщі мусить дати для „Просвіти“ в ювилейному II році сім міліонів членів. Вкладка лише два золоті.

Радянська Україна.

Завдання і потреби української науки.

Під такою назвою опублікував теперішний голова Української Академії Наук акад. Д. Заболотний статтю у харківських „Вістях“ з 7. листопада. Стаття появилася в ювилейному числі того щоденника, що вийшло з нагоди одинацятих роковин жовтневої революції. Через те й вона відповідно допасована до ювилею. І хоч зміст та тенденція статті нічим новим не замітні, то все ж варто познайомити з нею наших читачів бодай з ходом її думок.

Академік Заболотний каже, що в радянській суспільности вже сильно прищепилась думка про потребу звязати сильно державне будівництво і господарську культуру з досягненнями науки. „Техніка, промисл, хліборобство — пише дослівно автор — і взагалі народне господарство можуть розвиватися, поліпшуватися, підвищувати разом з тим добробут населення, лише на наукових підставах, що визначають суму наших знань про природу, людність і соціяльно-економічний стан“. Далі пише акад. Заболотний про природні богатства та продукційні сили землі української. Вони величезні. А відомо, що „в кожній країні [illegible] залежить від природних богатств [illegible]. На українських [illegible] [illegible] лених інших досі небувалих на Україні мінералів. До таких належать: мідь, нафта, манган і ще деякі інші. Та головним джерелом існування на Україні є хліборобство і його культурі та розвиткові треба присвятити якнайбільше уваги.

Відомий вчений С. М. Виноградський винайшов, що родючість землі залежить від мікробних процесів у ґрунті; його наукові досліди над цим дали дуже позитивні наслідки, які вже використовують американці. В тій ділянці треба розвести широку наукову і дослідчу працю і на Україні. (Треба знати, що сам акад. Заболотний є спеціялістом від мікробіольогії). Далі зупиняється автор над українськими фосфоритами, над садівництвом, водною господаркою, лічничими водами, і накінець взагалі над цілою українською фльорою та фавною та доказує, що в усіх тих ділянках треба поставити господарку на солідних наукових основах. Ті основи мають виробити та уґрунтувати найвищі українські наукові установи, що покликані до цього „силою історичного моменту“.

„Розгорнення наукової праці — пише автор — у всіх напрямках допоможе не тільки найкориснішим технічним [illegible], але й поліпшить умови праці та збереже населенню здоровля, що має велику цінність. Боротьба зі шкідливими факторами нашого господарства і людського життя оздоровить умовини масової праці та побут. Продуктивність праці залежить від здоровля населення і всі засоби для охорони здоровля трудящих, вироблені наукою і переведені в життя, забезпечать успіх нашої праці“. Спиняючись над обставинами умовами наукової праці та над науковою спроможністю наших вчених при тих умовинах голова УАН Заболотний каже дослівно: „Наукова праця, особливо в позитивних і природничих науках потребує лябораторій, коштовних приборів і приладдя, без яких неможлива справжня наукова робота. Наші вчені не живуть у розкошах і вміють працювати при найтяжчих умовах, керуючись любовю до наукової правди і свідомістю громадського значіння наукової праці“.

„Головмистецтво“ і мистецька діяльність на Україні.

На Радянській Україні є вже одна установа, що звється в скороченні „Головнаука“, тобто на зрозумілій мові „Головне Управління Науки“. А від 1-го січня 1929 р. повстане в Харкові ще й „Головмистецтво“, тобто „Головне Управління Мистецтва“. Про те довідуємося з [illegible] харківських „Вістей“ з 18. листопада, в яких опублікована інтервю зі заступником Народного Комісаріяту Освіти [illegible]. Досі справами мистецтва на Україні завідував відділ мистецтва при Народн. Комісаріяті Освіти. Тепер той відділ буде зліквідований і вже з 1-го січня 1929 р. вийде в життя нова установа [illegible]

интерпелянтора про організацію „Голов-мистецтва“ Полоцький виложив при тій нагоді також погляди своєї установи, себто Народнього Комісаріяту Освіти, на завдання т. зв. культурної революції на Україні в області мистецтва.

„Ми будуємо — казав він — українське радянське мистецтво. Ми намагаємось осучаснити та освіжити українське оперове мистецтво, утворити українську есерету, в галузі кіна повинні розвязати найважніші завдання кінофікації села, поширивши випуск наукових, дитячих та мистецько-побутових фільмів. Головне наше завдання — це пресунути мистецтво, наблизити його до широких мас, до пролетаріяту України. Одним з найважливіших завдань є також боротьба з міщанством у мистецтві. Зміцнення і розвиток пролетарської літератури, живописи, скульптури та охоплення всіх галузей мистецтва — такі завдання ставить у загальних рисах Народній Комісаріят Освіти“. А що всі ці завдання вимагають однієї керми в цілому мистецько-культурному процесі, тому й організують нову установу „Головмистецтво“.

Інститут Української Наукової Мови.

З київської „Пролетарської Правди“ (з 28. XI. п. р.) довідуємося, що на останньому засіданні Ради Академії займалися справою праці Інституту Української Мови. Головою того Інституту є акад. А. Кримський, а керманичем Гр. Холодний. Рада Академії рішила, що Інститут досягнув досить богато в ділянці т. зв. формальної продукції та добув деякого вироблення а навіть вишколювання в методичній роботі. При тім притягнув до праці досить поважне число фахівців. Далі Рада Академії рішила, що статут Інституту перестарілий і його треба змінити. Накінець ствердила, що у словниках ВУАН і в словниках живої мови помітна лексична розбіжність, за що відповідає рада і управа Інституту. Крім того Інститут спізнюється у віддаванні повних матеріялів для словників до друку і тим не дотримує умови з Державним Видавництвом України. Останній закид такий, що Інститут не використав народніх матеріялів ні одного з основних чинників в праці над словниками.

60-літний ювилей Просвіти відсвяткуємо найкраще, коли всі від „мала до велика“ станемо її членами. Тож спішіться зі зголошеннями в члени, надсилайте вкладки й іншим пригадуйте!

З волинської тихої сторони...

(З приватного листу.)

Від українського громадянина, що мав спроможність обїхати недавно мало не цілу Волинь, одержали одні зі знайомих Редакції низку інтересних увак про тамошні відносини, які передав нам до використання. Уваги ці буде безперечно цікаво прочитати українському громадянству. — **Ред.**

...Хто з галичан побував хоч трохи на Волині, той бачив неодно таке, що мусіло виводити його з дива, таке воно ріжне від того всього, до чого ми привикли в Галичині. От хочби тутешнє учительство.

Учителі православні — в більшости без відповідних кваліфікацій, без семинаріяльної матури. В них є, як то у всіх порядних людей буває, богато шкір — відповідно до оточення, місця й часу. Я чув на свої власні вуха, як один такий учитель говорив у товаристві, яке він уважав чисто польським: „Прызнаюсє, я православний, але почуваюсє поляком“. Іншим разом цей тип, будучи між самими українцями, говорив про українську справу як про свою, рідну. А при посвяченні школи виголосив цей „православний поляк“ таку патріотичну польську промову, що міг нею застидати найпатріотичнішого „кресового“ поляка.

Немалу, але зате сумну ролю відіграли такі учителі при виборах до сойму й сенату в цьому році. Це була просто корона їх діяльности. Вони збиралися цілими шайками і їздили по селах та розпинали народню масу, а все на те тільки, аби та маса голосувала „за номер один“. При тому, розуміється, обіцяли селам ріжні благодати: де не було школи — школу, де треба було дороги — дорогу і т. п. Богато було сіл, що пішли за ними, а де це не помогло, там ціж самі учителі помагали „робити вибори“. Чиж дивно, що з Волині вийшло стільки послів-одинкарів? Не потребую додавати, що всі ці православні учителі (по званню: бухгальтери, писарчуки і т. п.) належать поголовно до „Товажиства Наўчицелі Польскіх“ у Варшаві, а про свою „Взаїмну Поміч“ нічого й не знають.

Крім учительства є тут по селах ще один рід інтелігенції: це **православні батюшки.** Вони в більшости щось таке саме „необняте“, як і схарактеризовані вище учителі. У себе дома говорять залюбки по російськи, пишуть такесамо або по польськи (!), а до своїх гостей говорять, як треба: до українців — по українськи, до поляків — по польськи. А при тому всьому вони вигукують і страхополохи, що аж стид за них.

Печатка прав. парохіяльного уряду на Волині виглядає так: по середині польський орел, а довкола нього польський напис: „Ужендік стану цивільнего парафії православней в...“ Такі, а не інші печатки скрізь.

Щодо душпастирської діяльности правосл. духовенства, то пожалься Боже! Проповіди батюшок такі, як якого новообраного війта в забитому галицькому селі. Без форми, без змісту, словом — мертвечина. До того мова тих проповідей або московська або українсько-московсько-церковний волапік. Для мене цілком ясно, чому тут ніхто не слухає церковної проповіди і чому на Волині в такий застрашаючий спосіб ширюється сектанство. — Богослуження відправляють теж майже всюди по селах з російською вимовою, хоч є вже села, де відправа відбувається в мові церковно-славянській, але з українською вимовою (як і в Галичині чи на прав. Буковині), а навіть в чисто народній мові. В загальному тутешнє прав. духовенство має мало звязків з народом, серед якого живе, а ще менше пошани чи привязання до себе. Про виїмки очевидно не говорю.

Ще один образок з тутешнього життя. Стрічаю недавно двох православних богословів і розбалакуюся. І показується, що один з них говорить тільки по російськи, а другий каже, що він українець, але носить на голові білу конфедератку з червоним паском довкола... Чи можна щось подібне уявити собі в Галичині? І чи з уваги на все те не наповняє вас студованим факт, що таке безобличне й темне православя приймається в останніх часах у Галичині?

Про **народню масу** на Волині можнаб теж сказати богато цікавого, доброго й негативного. Ця маса, як і її інтелігенція менше політично вироблена, як у Галичині і значно менше відпорна на ворожі впливи. А що над тою масою дуже мало хто працює, то вона мусить бути темна, незряча, здана на саму себе. А в тім навіть ті наші інтелігенти, що стоять близько до волинського села, в приступі щирости заявляють, що справжні настрої і почування селянської маси є для них — загадкою.

Серед москвофілів.

Боротьба між галицькими москвофілами за Народний Дім.

Перед нами надзвичайне видання „Русского Голосу“ з дня 20. листопада, що присвячене в цілости справі львівського „Народного Дому“, а зокрема діяльности назначених комісарів у ньому і останнім зборам членів інституту „Народний Дім“, що відбулися з ініціятиви урядуючого комісара Мих. Бачинського дня 15. листопада. Про ці збори ми коротко інформували наших читачів та навели дуже вимовні їх резолюції.

З надзвичайного додатку „Русского Голосу“ виходить, що між галицькими москвофілами, а саме між групою „Русского Голосу“ і групою „Голосу Народа“, який є між іншим і органом комісара „Народного Дому“ боротьба останніми часами незвичайно загострилася та дійшла на тлі спору за „Народний Дім“ до найвищого напруження. Про це можна вносити вже хочби з того, що спорячі сторони погрожують собі бойкотами. В названому випуску „Русского Голосу“ бачимо на передовому місці відозву до всіх членів „Народнього Дому“ у Львові і до всеї „гал.-русск. общественности“, в якій читаємо:

„Наш гал.-„русский“ народ добивається, як відомо, більше десяти літ відновлення інституту „Русскій Народный Дом во Львовѣ“, безправно закритого бувшою австрійською владою. Всі наші організації затратили богато енергії, щоби спонукати польський уряд рушити цю справу з мертвої точки. Навіщо по десятилітних наших заходах, відповідні чинники влади, як це вони заявили нашим делегатам, були недалекі від справедливого вирішення даної справи. Для остаточної передачі майна інституту його членам бракувало ще, як заявляв ком. Бачинський, полагодження деяких формальностей, на які мали дати відповідь члени Народнього Дому на своїй нараді дня 15. листопада ц. р., скликаній ком. Бачинським. З уваги на такий характер, який згідно зі словами ком. Бачинського мала мати названа нарада, — „галицко-русская общественность“ не лише не перешкаджала скликанню тієї наради, але навпаки виявляла їй деяку підтримку. Одначе вже на самій нараді виявилось, що комісар та істнуючий при нім байрат мали перед собою далеко інші завдання. І так вже на нараді ком. Бачинський запропонував членам Нар. Дому поширення байрату до 50-ти членів,

---

МИХ. ГУДИНИЦЬКИЙ.

Світогляд творчої еволюції.

Анрі Бергсон.

(Докінчення.)

Ідея інтуїції введена Берґсоном була, зовсім несправедливо, тою, довкола якої загомоніли найбільші цвани і пішов найзавзятіший наступ. Коли Берґсон каже про неї в ріжних місцях своїх творів то за кожним разом він має на меті розсіяти сподівання, буцім-то її зміст можна вичерпати дефініціями. Бо для зрозуміння інтуїції висовуваної Берґсоном треба також найти в собі інтуїцію — витратити щось із власного ненаслідуваного зусилля.

Автор „Матерії та памяти“ дає власною працею найкращий приклад, як треба розуміти нову методу єднання науки з метафізикою і метафізики з дійсністю. Наскільки ця метода виправдана, на це міг би вказати хочаби великанський вплив ідей Берґсона на сучасну фільософічну думку. Та незалежно від віри Берґсона в обнову метафізики, що йтиме новими шляхами, завдяки новим засобам пошукання, вже нині його твори простягають перед нами зовсім нову перспективу, коли глянемо його очима на якунебудь проблему.

Наймогутнішим здобутком світогляду Берґсона видається нам зібраний ним доказовий матеріял, чому ніяка наукова система не може дати нам відбитки, копії або приблизної параболі життя. Це торкається також і фільософічних систем. Кожна з них мусить зріктись спроби охопити цілість дійсности при помочі ідей. Віра в відкриті неохибні закони еволюції могла вести до таких конструкцій, побудованих на зразок щаблів, якими йшов розвиток життя: від рослин до звірят, а від звірят до людини.

Берґсон показує нам, де ці щаблі перестають бути науковим фактом, а стають самою конструкцією самовпевненого, оманеного інтелекту. Ідучи крок за кроком за еволюцією життя, що йде ріжними напрямками, доходимо згодом до пункту, де нема безпосереднього ступня від свідомости увязненої в звірині до свідомости визволеної в людині. Природа зробила в цьому пункті скок. Між людиною і звіринним світом є ріжниці не щабля, а роду, не скількости, а якости. Переходячи до людського світа від звіринного, наука переходить з дослідів над обмеженою свідомістю до необмеженої.

Іншими словами: в якийсь мент великого біольоґічного процесу, людина визволила себе від механізму, підчиненого законам мертвої природи. Всі інші напрямки розвитку живих створінь дійшли до сліпої вулиці; людина єдина пробила її стіну. Всі наукові та фільософічні теорії основані на погляді про тотожність життєвого процесу з явищами природи, досліджуваної та класифікованої, приймають можливість, що майбутність дається відчитати при помочі теперішности. Берґсон показує, що ця теорія є змеханізованим нахилом мізку, який кидає наперед себе образ запозичений зпоза себе. Майбутність істнує в теперішности лише настільки, наскільки в дійсности виключаємо людську свідомість.

Свідомість є для Берґсона однозначна з можливістю вибору, а можливість вибору є свободою, себ-то творчістю. Ця теза не виключає можливости передбачування майбутніх фактів на підставі минулих і теперішніх. На цій можливости побудований розвиток науки і всі її успіхи та доцільність. Але її межі кінчаться і кінчатимуться вічно там, де вона буде силкуватись передбачувати і само те джерело, що передбачує: творчість людини.

Один з найбільше оригінальних учнів Берґсона, Ст. Бжозовський, що один з перших умів самостійно оцінити вагу його ідей, уживає в однім місці такого дотепного прикладу у відповіді на сумніви, як можна будувати світогляд на принципі творчої спроможности людини: ці сумніви виглядають так, немов би хто в крамниці годинникаря питався здивований, хто накручує самого годинникаря. Берґсон не відкрив нічого нового стверджуючи, що людина не лише є творена життям, але і творить його. Від Талеса через середньовічних візіонерів, Віка, Паскаля і в десятках ґеніяльних умів XIX. століття виринала в ріжних формах ідея про неможливість охоплення суті життєвого процесу і непередбачність його законів і форм, що родяться із взаємин зовнішнього світа з людською діяльністю. Берґсон перший приклав цю ідею до кількох ділянок наукової праці, які вели свої деліби так, немов би ідея про творчу еволюцію не ріжнилась нічим від ідеї про пізнану, відкриту себто вже змеханізовану еволюцію.

Коли хочемо бути зовсім вірними думці Берґсона, не маємо навіть права висовувати світогляду творчої еволюції. Такий світогляд як система або бодай сам прінціп не істнує; усе, що з нього лишається, це спонука ввійти в контакт з дійсністю при світлі кількох промінів чужої ідеї. Такий світогляд не може давати й висновків у старім розумінні: ідей, які досить приняти, щоби вони були правдивими. „Правдивість“, „дійсність“, „свідомість“, „свобода“ і десятки інших слів, з якими ми звязуємо якийсь означений зміст, виринають перед нами не як старі добрі знайомі, а як овиди нових проблем.

„Навіщо нам проблем — скажете — ми хочемо від фільософа їх розвязок“. Берґсон може вам показати, чому розвязка є звичайною оманою мізку поневоленого „практичною“ працею, тремтючою, химерною тінею у порівнанні з проблемою, що простягає перед вами обрії нового розуміння життєвих проявів. Фільософія є для Берґсона нічим іншим, як поширеною до меж творчости потребою, що спочиває приспана в кожному з нас: потребою поглянути на себе та дійсність свобідним поглядом, визволеним від практичних цілей, потребою перейти межу між тим, чим ми є і чим хотіли би бути та потребою у невпиннім змаганні перевищити себе.

при чім це побільшення відбувалосьби не дорогою вибору але шляхом призначення, тобто на основі випадкового добору. З уваги на те, що всім обраним членам було ясно, що всяка реорганізація комісарського правління буде рівнозначною зі зберіганням нинішнього ненормального положення в справі Нар. Дому на необмежений час — всі його члени відкинули цей проєкт ком. Бачинського та істнуючого при нім байрату одноголосно. Одначе ком. Бачинський не бажаючи рахуватися з авторитетною думкою всіх згідних членів Нар. Дому нині самостійно робить заходи не в напрямі передачі Нар. Дому його законним власникам, але в напрямі закріплення дальшої комісаршини і свого особистого становища, покриваючись при тім серпанком громадської згоди. І так на днях деякі члени Нар. Дому і „рускі" громадські діячі, передовсім на провінції, дістали поіменні друковані пропозиції вступити до розширеної ради (байрату) при правительственній комісарові Нар. Дому. По глибокому переконанні нижче підписаних товариств і організацій, подібна акція є в нинішних умовинах безконечно шкідливою для справи звороту Нар. Дому. І тому то ми відкликуємось до совісти кожного, хто отримав або ще отримає пропозицію вступити до розширеного байрату, не прикладати руки до того погубного починання та не плямувати ним свого імени. На випадок, якби хтонебудь, не будучи поінформованим про дійсний стан справи, вже дав згоду на входження до байрату ком. Бачинського — то нехай він не йде проти народньої совісти і нехай повідомить ком. Бачинського негайно про свою відмову. Нарешті повідомляємо всіх „руских людей" Галичини, що порушення цимебудь у даному випадку загальнонародної дисципліни спричинить порушення питання про виключення його зпоміж членів усіх „галицко-руских" товариств і організацій".

Цю відозву-перестерогу підписали проводи таких москвофільських установ: „Русской Селянской Организації", органом якої є „Рус. Голос", „Ставропігійського Інститута", „Общества ім. Мих. Качковского", „Галицко-русской Матиці", „Общества Русская Школа", „Общества Русских Дам", „О-ва Русскій Пріют", „Талергофского Комитета", Краевого Союзу Кооператив „Днѣстросоюз", „Русского Ревізійного Союзу", „О-ва „Русское Касино", Кредитового Союзу „Защита Земли".

Далі довідуємося з тогож надзвичайного видання „Русск. Голосу", що орган байрату і ком. Бачинського „Голос Народа" у 48. ч. опублікував, немовто збори членів Н. Д. з дня 15. листопада приняли до відома реферат ком. Бачинського, висловили йому повне довіри разом з признанням за дотеперішню діяльність і господарку в Нар. Домі та одобрили його плани на будуче. „Русск. Голос" твердить, що це не відповідає правді та містить заяву секретарів цих зборів А. Павенцкого та К. Чижа, з якої виходить, що на цій нараді взагалі справи висловлення довіри ком. Бачинському ніхто не ставив під голосування і тим самим ніхто з членів наради над нею не міг голосувати.

Є в тому надзвичайному виданні „Р. Голосу" ще й деякі рефераційні речі про справи Нар. Дому і взагалі про комісаршину в ньому, але до них повернемо при іншій нагоді.

Після львівських подій.

Вийшли на волю.

У вівторок вечером (27. н. м.) вийшли на волю такі вязні у Львові: Дзудь Василь, Макарушка Ярослав, Гординська Дарія, Герасимовичівна Дарія, Пропишин Ярослав, Дерлиця Остап, Библюк Антін, Сеньжак, Филинський Богдан, Дужий Микола, Зварич Тиміш, Ганкевич Олекса, Гафткович Володимир, Данилів Теодор, Бойко Евстахій, Бойко Осип, Маркусь Володимир, Ковалик Іван, Соколовський Роман, Богачевський Евген, Богачевський Володимир, Сохоцький Йона.

Добро „Просвіти" — це добро цілого народу, а зокрема кожного з нас.

За океаном.

Відгуки листопадових подій у Львові.

Як виходить з американської і канадійської української преси, листопадове свято у Львові і звязані з ним події викликали серед нашої еміграції незвичайне враження. Всі тамошні українські пресові органи присвячують описові тих подій дуже багато місця. На жаль, не всі події представлені там вірно, богато в тих описах фантазій, а ще більше недокладностей і перекручень. Це вина тих органів, що не можуть спромогтися на власних кореспондентів у краю і вдоволяються самими передруками зі старокраєвої преси, а коли та преса ще не наспіла (як ось у цім випадку), то черпають потрібні їм інформації з першоліпшої руки, помагаючи собі при тому і власною фантазією. Виною тут очевидно і відсутність центрального інформаційного бюра за кордоном, яке переводило б у світ тільки правдиві і добре провірені вістки. — У відповідь на звані події у Львові і в краю заокеанські українці влаштовують масові протестаційні збори і збирають жертви на знищені українські установи. Для лекшого переведення збіркової акції творяться по ріжних місцевостях спеціяльні збіркові комітети.

Польська пропаганда.

Польща веде за кордоном пропаганду, аби собі виробити ліпше імя і кредит. Особливо дбає про це в Америці, де хотіла би затягати позички. З ріжних засобів польської пропаганди назвемо журнал „Полена", на який крім Польщі дають грошеві допомоги і польські запомогові товариства в Америці. А крім того Польща ще посилає в Америку час до часу своїх видних людей для цеї цілі. Власне недавно приїхав до Америки Роман Дибовський, професор англійської літератури в краківському університеті. Він обїздить головні міста в Злучених Державах і має там виклади про Польщу. Нюйоркський щоденник „Таймс" подав недавно розмову з ним, в якій він вияснив мету свого приїзду. А саме: він хоче представити богатства Польщі і її земельні скарби, які можна використати, а яких ще не використано задля недостачі грошевих засобів. Отже Америка могла би позичити грошей на ту ціль. Дальше він каже, що населення Польщі скоро зростає. Тому 10 літ було в Польщі 27,000.000 людей, а тепер вже є 32,000.000. Отже є кому робити, тільки пустити б роботу в рух. Далі він каже, що Польща „розвязала" земельне питання. Там (себто в Польщі) нібито нема вже таких малих господарств, що не пошанчуються. Польща нібито подбала, щоб селяни дістали більше землі. Польща заложила такі державні земельні банки, котрі про це дбають, котрі дають селянам кредити на закупно землі у великих власників. Дибовський повідає, що жадна інша з новіх держав у Середній Европі не розвязала так добре земельного питання, як саме Польща. Вкінці заповнює, що в Польщі нема національного питання, як в усіх інших нових державах, тому в Польщі так легко прийшлося розвязати земельні реформи. — Такі „правди" голосить проф. Дибовський серед непоінформованого американського громадянства. А яку інформаційну роботу ведемо ми? Сумно!

По широкому світі.

Американський нафтовий інститут запропонував Кулідж́еві становище директора. Ню-йоркська преса каже, що Кулідж прийме (мовірно пропозицію), коли скінчить своє урядування.

Німецький уряд має уже переслати союзним державам меморіял з власним поглядом, як ще раз переглянути репараційний план Доза і на яких підставах вести конференцію знавців у цій справі.

Загальні збори делегатів німецьких автомобілевих клюбів у Лайпцігу протестують проти зміни давнього монархістичного прапору на республиканський [illegible]

Німецько-естонські торговельні [illegible] вере йдуть дуже важко не є [illegible] [illegible] державами.

Недуга англійського короля є [illegible] ній стадії є небезпеки [illegible]

Єгипетський король Фуад вибирається у 1929 р. на лікування до Карльсбаду і звідси до Реші.

Комісар закордонних справ СРСР заповів участь радянського Союзу в міжнародній конференції у Женеві для боротьби з фальшуванням грошей.

У Відні почав радити австро-німецький конгрес у справі „аншлюсу" (прилучення Австрії до Німеччини).

Ліга Націй радитиме підчас найближчої сесії в теплішім місті біля Женеви: в Люгано або Кан.

Дорога з Афганістану до англійської Індії в руках бандитських ватаг. Розбійники не пропускають жодної каравани і граблять купців, що їдуть у Кабуль.

Останні вісти.

МАРШАЛКІВСЬКИЙ СУД.

Пос. Хруцький повідомив маршалка сойму, що до марш. суду, який має розглянути інцидент між ним і пос. Поляkевичем, запросив на арбітра пос. Пужака з ППС. Марш. Дашинський звернувся тому до пос. Поляkевича, щоби визначив свого арбітра.

ЗАСІДАННЯ БЮДЖЕТОВОЇ КОМІСІЇ.

Дня 28. листопада на веч. засіданні бюджетової комісії прем. Бартель давав поясненння в справі додаткових кредитів на 1928-29 р. Опісля пос. Возніцький з імени ППС і Стр. Хл. зложив заяву, в якій сказано, що коли додаткові бюджети є конечні, то повинні бути предложені соймові.

Згадані партії приймають до відома заяву прем. Бартеля, що вони будуть предложені соймові, але це повинно статися якнайскорше, так щоби перед остаточною полагодою преліміварів на найближчий рік були затверджені й ухвалені соймом.

Приняли внесення пос. Ратая, що комісія приймає до відома заяву премієра, що уряд згідно з конституцією й скарб. законом представить соймові незалежно від рах. замкнень додаткові кредити на рік 1928-29 для законного затвердження.

ЗАКІНЧЕННЯ ЗЇЗДУ СТАРОСТІВ ЛЬВ. ВОЄВІДСТВА.

Дня 28. листопада веч. закінчився у Львові зїзд старостів львівського воєвідства. Радили м. і. над самоврядними справами та здавали звіти про служб. подорожі, які відбували з ініціятиви мін-ства внутр. справ.

РУМ. МІНІСТР ПРИЇЗДИТЬ ДО ПОЛЬЩІ.

На запрошення польського уряду приїде до Варшави в половині січня румунський міністр закорд. справ Міронеску. Метою відвідин навязання ближчих взаємин між польським урядом і новим рум. урядом Маніува.

ДЕВЕЙ ЇДЕ ДО АМЕРИКИ.

Фінансовий дорадник Польського Банку Девей виїздить на Різдво до Злуч. Держав. Рівночасно з Девеєм виїздить на коротку відпустку посол За. Держав у Варшаві Стетсон.

АМБАСАДОР ГЕРБЕРТ КИДАЄ СРСР.

В московських політичних колах потверджують чутку про димісію фрі амбасадора Герберта. Амбасадор уступить з початком грудня.

НІМ.-БІЛЬШОВИЦЬКА ГОСП. КОНФЕРЕНЦІЯ.

Дня 27. листопада у Москві в конференційній салі комісаріяту закордонних справ зачалася німецько-більшовицька господарська конференція. Після привітальних промов, виголошених предсідниками делегацій, приняли програму праці конференції й устійнили приділ рефератів між праничу й економічну комісію.

БУДІВЕЛЬНА КАТАСТРОФА В РИМІ.

В касарнях папської гвардії завалилися два поверхи. Будинок цей побудований ще за папи Сикста V. Завалилося склепіння, що має вже 300 літ. Жертв у людях не було.

НЕДУГА КОРОЛЯ ЮРІЯ.

Кн. Валії приїхав на руки премієра телеграму, що він і кн. Глостер вертають [illegible] до Англії. Ар. Райс [illegible] ру повідомляє, що лист переслідний королю [illegible] дальше кабінетові [illegible]

же, що з огляду на інфекцію правого боку легенів треба ще побоюватися за здоровля короля, одначе запалення зменшилося, Хорий чується краще.

БУРІ.

З ріжних французьких пристаней на Півн. Морі прийшли вістки, що бурі кріпшають. Кораблі просять ратунку. Затонуло мабуть кільканацять кораблів. Майже в цілій Франції лютують бурі. Ріки виступили з берегів. Телефони й телеграфи поперервані. Над Чорним Морем лютував страшнийураган, що ушкодив богато кораблів. Кораблі просять ратунку.

На Гельголянді буря повідривала великі полоси острова на півн. від літнього заведення. Море порозривало побереже, укріплене камінням. Лазнички, що були над берегом, забрала вода. На Филипінах підчас тайфуну згинуло понад 200 людей. На самім лише острові Лейте осталося 10.000 людей без даху. Шкоди на плянтаціях на кілька мільонів, бо зовсім понищені плянтації кокосових горіхів, конопель, рижу й ін.

Громадяни! Приготовляймося до відповідного відсвяткування 60-літнього ювилею „Просвіти" та причинімся всі гідним нас ювилейним подарком до створення КНЯЖОГО ДАРУ для нашої Матери.

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8·87·25—8·87·50, канадійський доляр 8·81·25—8·81·50, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·50—1·26·00, румунська лея 0·05·25—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·75, швайцарський франк 1·71·50—1·71·75, фунт штерлінгів 43·40·00—43·70·00, радянський червінець 19·00—20·00.

Золото: 20 корон 36·50·00—36·80·00, 20 франків 34·40·00—34·70·00, 20 німецьких марок 42·40·00—42·70·00, 10 російських рублів 46·70·00—47·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·60·00—0·70·00, 5 австрійських корон 3·60·00—3·63·00, австрійський фльорен 1·80·00—1·83·00, російський рубель 3·00·00—3·10·00, копійки за рубель 1·50·00—1·75·00.

Збіжжя.

Пшениця дніпська 46·25—47·25, пшениця селянська 41·00—43·00, жито галицьке 35·00—36·00, ячмінь галицький броварний 30·50—31·50, ячмінь на мливо 29·00—29·00, ячмінь пастівний 33·50—35·75, овес галицький 30·50—31·50, кукурудза румунська 44·00—44·70, бараболя промислова 5·00—5·50, фасоля біла 75·00—100·00, фасоля краса 30·00—35·00, фасоля кольорова 30·00—[illegible], горох ціз-Вікторія 63·00—75·00, горох польний 60·00—[illegible], бобик 30·00—35·00, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 35·00—39·00, сіно солодке 18·00—20·00, солома пресоване 8·00—9·00, гречка 34·50—35·50, льняна 72·00—74·00, рудівка синій 21·50—22·50, ріпак озимий 70·00—72·00, мука пшенична 50 [illegible], мука житня 70 [illegible] 83·00—84·00, мука кукурудзяна 49·00—51·00, гриськ кукурудзяний 49·00—51·00, отруби пшеничні 70·00, мука кукурудзяна 25·25—25·75, отруби [illegible] житні 25·25—25·75, крупи гречані 68·00—71·00, крупи ячмінні 49·25—[illegible] пшоно 24·75—25·25, крупи [illegible] 51·75, вишки 49·00—51·00, просо [illegible] 49·00—50·00, насіння льняне 40·00—41·00 [illegible] конюшина червона 220·00—250·00, [illegible] 100·00—110·00, ній 125·00—135·00, мед синій 100·00—110·00 [illegible] Міцна [illegible] вироби Стрийські Вартва 1·50 [illegible] —1·72 [illegible] ржані [illegible] 1·70—1·75.

НОВИНКИ

— **Фільма „Тарас Шевченко"**, що йде тепер у салі „Народнього Дому" має польські написи. Такий є закон від 1924 року, що не дозволяє ніяким фільмам у Польщі мати написи в іншій мові. В Ужгороді наші земляки можуть виставляти фільми і в рідній мові.

— **Білети на концерт В. Тиська** (псевдонім на чужині Юстині), що відбудеться 1-го грудня ц. р. у салі Ли[illegible] у Львові продає „Союзний Базар" вул. Руська 20.

— **Арештування й труси.** Пишуть нам: З Добромірки пов. Збараж з хати своїх родичів селян приїхав недавно до Тернополя 28-літній Павло Гуцелюк, щоб після покінчення торговельного курсу для абітурієнтів у Львові шукати для себе посади. Невдовзі після його приїзду 20. листопада, поліція його арештувала. 21-го приїхав до Добромірки комісар поліції з Підволочиськ з постерунковими і зробив ревізію в домі його батька Семка Гуцелюка, забираючи з собою деякі шкільні записки сина. Дня 22. листопада ц. р. приїхали до Добромірки, де є постерунок державної поліції, наново постерункові з Підволочиськ і перевели основну ревізію у місцевого господаря Івана Задубери, глядаючи за якимись книжками, але не знайшли нічого.

— **Вугілля подорожчає** зимою на 3 зол. від тонни, себто на 20—26 проц.

— **Львівська хроніка.** 172 новобранців мусіло стати ще раз перед комісією тому, що військова влада ствердила зловживання одного її члена лікаря-майора Урбановича. При цій нагоді 32 кандидатів на вояків опинилося у вязниці. — Арештували служницю Софію Салабанівну, яка призналась, що закопала свою дитину на личаківськім цвинтарі, тому, що дитина вродилась неживою. На вказанім нею місці дитини не найшли. Поліція дістала анонім, що Салабанівна пішла слідами париського Ляндрі і дитину спалила в печі. — Два шевські челядники Тіргартен і Геттера побились за свою наречену так сильно, що цей останній перерізав першому лице ножем. — На Замарстинові згоріла кузня Ройовського з прибудівками.

— **Осінні бурі** відвідали цього року Середню Европу зовсім несподівано, після тривкої, вийсткової погоди. На всьому німецькому побережжі лютує буря; повінь спричинила великі шкоди на острові Сильт і на Гельґолянді. Перервані гаті нехутко будуть направлені. Пристань в Антверпені залита; вода вдирається до домів. Негода панує і на бельгійському побережжі. Також над великими містами Німеччини пройшли бурі з дощем, що поживляла дахи і понищила дерева. Найдивніше те, що одночасно в Ню Йорку після невиданої спеки прийшли морози, яких жертвою впало кілька осіб. Якось небо над нашими головами досі для нас ласкаве.

— **Бандитизм без кінця.** В Яничні (Перемишляни) Василь Максимюк застрілив Миколу Ковалишина та його жінку, ще й порізав їх сокирою. — У Ляшках Горішніх трьох невідомих зарубали гаєвого Тому Ванюка, з помсти за його догляд над дровами в лісі. — У Тухлі бандити ограбили почту на 245 зол. — Між Перемишлянами і Соловою напало на чотирьох селян, що везли краж до кооперативи, кількох парубків, що пробували їх ограбити. — У Шевкові (Підгаєччина) селянин Костюк пробував звести свої порахунки з Іваном Гуцулом, застрілом через вікно його хати у сумерку.

— **Темна хроніка.** Шпитальний послужник з Олеська Мартин Марків Кошиковський навчився проганяти духів з хат селян, що мали гроші та клопоти. Коли треба було, лікував він їх картоплями та водою так довго, що селяни в околиці Ширків повідомили про це поліцію. Кошиковський буде розмовляти з духами півтрета місяця в вязниці. — У Ляшках Горішних (Бобреччина) невідомі вбили сокирою господаря Тому Ванюка. — У Кукілівці (Рава) бандити вдерлись через дах до господаря Піотровського, поранили його і забрали 2 доляри. — І віс вязниці дістав львівський „злодій з переконання" Бірґер, який хотів продати вкрадені з костела хідники. — У селі Смолин (Рава Руська) гості на весіллі Василя Верхали почали стріляти з рушниць „на многая літа" так нещасливо, що вбили молодого.

— **Ріжні вістки.** Кілька нових смішних цензурних заборон поліції у Будапешті, що торкнулись зовсім невинних літературних творів, стане предметом інтерпеляції у парляменті. — У Льондоні пічне цими днями друкувати в пресі свої спомини льорд Д'Абернон, бувший англ. посол у Берліні. — Чехословацький уряд рішив купити для державної бібліотеки всю музичну спадщину Сметани: 8 опер і його пісні за півтретя міліона корон. — Радянський уряд має намір продати на чужині деякі архитвори старих мистців за кільканацять міліонів рублів. — Муссоліні видрукував у „Пополо д'Італія" статтю п. з. „Назад на село" з покликом не допустити до еміграції селян у міста; за шість місяців покинуло в Італії 70.000 селян свою батьківщину; Муссоліні є і за насильними засобами. — Альбанський король Зогу вибирається після офіціяльної коронації в подорож по Европі. — У Парижі помер бувш. шеф штабу маршала Фоша і союзного комітету ген. Дестікер. — Китайський міністр внутр. справ видав розпорядок, що у всьому Китаю обовязує відтепер сонишний календар, замісць „місячного", вживаного досі.

— **Рекорди.** У Варшаві застрілився в костелі „Діви Марії" один молодець підчас шлюбу своєї „вибраної" з іншим. Костел зачинили, щоби його наново посвятити. — У Кіль відчинили відділ медичної клініки з небувалим апаратом, який дасть змогу пацієнтам недужим на серце лікуватись у хаті через відповідне електричне получення з клінікою. — У „Красній Газеті" читаємо таку новинку: „Предсідник Кописського райрабпроса (минської губ.) переніс учителя Казанського на місце служби жінки вчителя Зенькевича, а Зенькевича на місце служби жінки Казанського. На письменнім протесті обох учителів, предсідник написав таку резолюцію: „Якщо ви невдоволені переносинами — можете заміняти собі жінки". — Напротязі останньої неділі було в Берліні 11 спроб самогубства; більшість уживала світляного газу.

— **Доля письменника.** В однім з париських денників поміщений заклик дати складками допомогу старому 70-літньому письменникові Віллі. Він живе нині спаралізований у нужді, на піддаші. З кінцем минулого століття це імя було славне. Віллі, перший муж визначної нині письменниці Колет, здобув своїми повістями такий успіх, що нові розходились у сотні тисяч і в перекладах на ріжні мови. Його „Клявдина" була незвичайно популярною повістю у Франції та на чужині. Та згодом про нього забули, бо прийшли нові письменники з більше „сучасним нервом". Недавно один париський часопис помістив навіть некрольог Віллі. На це Віллі післав редакторові на другий день записку: „Про мою смерть ви повідомили трохи передчасно. Все-ж дякую за почесну згадку".

— **Нормальна рідня.** Досі світова статистика стверджувала, що „нормальна рідня" значило: батько, мати і троє дітей. Це було підставою господарських обчислень. Тепер американські міста перевели нову статистику і дійшли до висновку, що нормальна рідня переходить до вийимки. Четвертина з загальної суми родин, які перевірено, не має зовсім дітей, друга четвертина має всього одну дитину, третя четвертина двоє дітей, а щойно четверта четвертина має троє, четверо і більше дітей. Нормальна рідня наближується поволі до числа двох дітей.

— **Видавництво „Червона Калина"** повідомляє оцим всіх шановних відборців, що вже вийшов 3-ій наклад Історичного Календаря-Альманаха „Червоної Калини" на рік 1929. Замовлення, які наспіли будуть негайно полагоджені. З новими замовленнями просимо поспішити, бо 4-го накладу вже не буде. 2—5

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер 29-го, г. 7·30 веч. „Таємна дама", оперета.

Пятниця 30-го, год. 7·30 веч. „Моральність пані Дульської", ювілей 30-літньої праці арт. Ровінської.

Кіна.

„Апольльо": „Вера Мірцева".
„Лев": „Отрута кохання".
„Оаза": „Коли весна життя промовить".
„Палас": „Пантера".
„Фатаморгана „Князь чи блазень".

Дописи.

СНЯТИН. *(З промови Л. Васілевського на тему: „Пілсудський і східні креси".)* Дня 11. п. м. мав у польськім „Соколі" в Снятині промову бувший міністер п. Леон Васілевський на тему: „Пілсудскі і креси всходнє". По думці п. Васілевського відбудова Польщі такої, якою вона є нині, тоб то з „кресами східними" і з границями, яких поляки навіть ніколи не надіялися, це заслуга Пілсудського. Пілсудський, вернувши з Магдебурґа, аби не розбивати польських сил, признав Дмовського, що ділав уже в Парижі, представником Польщі на мирову конференцію. Це представництво доповнив лише своїми довіреними людьми (між ними і п. Васілевським). Висилаючи своїх довірених у Париж, дав їм Пілс. такі вказівки: Границю на заході беріть таку, яку дасть антанта, а на сході будемо мати таку границю, яку самі схочемо. Коли йшла боротьба за Львів і Вильно і прийшлося рішати, що перше ратувати, то Пілсудський, хоча як тяжко було йому лишати хвилево своє рідне Вильно, приказав боротися за Львів. Що генерал Желіґовський не збунтувався, що він не з власної волі заняв Вильно, але на приказ Пілсудського, це нині — казав п. Васілевський — вже не є ніякою тайною. Що торкається умови Польщі з Петлюрою в 1920 р., то тут Пілсудський не мав на думці ніяких федераційних плянів. Йому ходило лише про те, аби від пок. Петлюри, як представника тодішнього українського уряду, дістати згоду на теперішню границю на сході і на основі тої згоди й умови завести на Волині польську адміністрацію і таким чином укріпити за Польщею посідання тих величезних просторів. — Такий був зміст промови п. Васілевського, людини близької до Пілсудського і доброго знавця української справи (свого часу він видав кілька публікацій на тему української проблеми).

Лист до Редакції.

Вельмишановний Пане Редакторе!

Не відмовте помістити у Вашій шановній газеті отсього мого листа: В часі мого головування в Українськім Громад. Видавничім Фонді між членами Фонду і сторонніми людьми поширювано чутки, що нібито я відвідую радянську місію і, готуючи собі поворот на Україну та бажаючи прислужитись більшовикам, хочу передати їм майно Видавн. Фонду. Після довшого досліджування вдалося вияснити, що ті неправдиві чутки поширював заступник „Українського Інституту Громадознавства" у Фонді п. Микити Мандрика. Не маючи змоги реагувати на це шляхом потягнення п. Мандрики до відповідальности перед судом, бо він тимчасом виїхав із Чехословаччини, я змушений обмежитися до того, що на цім місці заявляю:

1) Ніколи я в радянській місії не був і не пертрактував про свій поворот на Україну; 2) Переговорів про передачу майна Видавничого Фонду чи то більшовикам чи кому іншому я ніким я не проводив; 3) Поширювання чуток про мої відвідування радянської місії, переговори про поворот і передачу майна Фонду є негідним способом боротьби з очевидним наміром мене скомпромітувати, а самі ті чутки є цілком неправдивими і наскрізь провокаційними.

З правдивою пошаною

М. Галаган.

Прага, 24. листопада 1928 р.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича на Волині.

Ковель
30/XI Маруся Богуславка
1/XII Гейша.
2/XII Вій.
3/XII Барон Кіммель.

Камінь-Коширск
4/XII Маруся Богуславка
5/XII Гейша.
6/XII Барон Кіммель. 9—?

Надзвичайні датки на потреби „Рідної Школи" зложили ВП.: інж. Василь Рижевський 62 зол. як збірку від весільних гостей з нагоди вінчання п. Володимира Рижевського, укінченого богослова з п. Зонею Недільською яке відбулось в Підгайцях дня 24. XI. ц. р.; о. Антін Дмитраш, парох в Заріччу ад Делятин 67 зол., як збірку в церкві; О. Кисілевський в Гринівцях ад Товмач 10 зол.; Члени Т-ва „Луг" в Більчу 15·90 зол., місто уладження забави в храмовий празник св. Михайла; Питомці Інституту Т-ва „Шкільна Поміч" в Коломиї 23·60 зол., з нагоди іменин свого настоятеля Михайла Задорожного; Медична Секція при Українській Студент. Громаді в Кракові 10 зол. на покриття шкід, заподіяних дня 1. XI. ц. р. і взивають всі секції Української Студентської Громади в Кракові до складання жертв на сю ціль. — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 1004 1-1

Оповістка. До всіх майстрів, ремісників, промисловців і торговців Ярославщини. Просимо Вас на святочне відкриття Товариства „ЗОРЯ" в Ярославі, яке відбудеться в неділю дня 2. грудня ц. р. в 11½ год. в полудне, в домівці Т-ва „Родина" (коло церкви). Товариство „Зоря" обєднує українців всілякого ремесла й промислу, кваліфікованих робітників, мущин та жінок, спомагає їх морально, культурно тай економічно, ратує в біді, наглій потребі, нужді, нещастю, опікується їхніми сиротами і вдовами, виховує молодь, заправляючи її до вмілої праці, як головної підстави народнього і державного богацтва. Тому гуртуйтеся всі разом, бо від Вашої єдности залежить Ваша краща доля! За організаційний комітет: Д-р Й. Пеленський, Тома Преторіюс, Андрій Підгірський.

КОНКУРС

Головна Управа „Рідної Школи" розписує вже в третє конкурс на дві посади полоністів в своїх середніх школах. Всі середньо-шкільні учительські кандидати, що поскладали іспити в осінному речинці і рефлєктують на посади в школах „Р. Ш.", повинні негайно внести подання до Гол. У. „Р. Ш." у Львові, Ринок ч. 10. 1003 1—2

Д-р Макарушка вр

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.